

"זמר האילות" - סיפור על מפגש תרבויות*

מאת נירה פרדקין

עעים עם ילדי ידידיו ואילו ארד-רגל הורג את השור של הלבנים, דבר שמעכב אותם במדבר ומסכן את חייהם.

אולם למרבה המזל (או השכל הישר) בני המשפחות האחרים נוהגים אחרת. הם עוזרים זה לזה. בני משפחת האנט מטפלים במיפר החולה ומצילים את חייו. מאוחר יותר יעזרו לו לפתור את בעיית יחסיו עם בני שבטו ולבסס את מעמדו כזמר האילות. דוגו האינדיאני גומל¹ לל-בנים שהצילו את נכדו ומארח אותם לת-קופת החורף. החיים בצוותא מביאים לכך שהכל לומדים זה מזה. אז מתברר לבני משפחת האנט שהאינדיאנים "הפר-אים" עולים עליהם בנושאים מסויימים: "נראה שהם מוצאים מזון במקום שאנו היינו גוועים ברעב" (עמ' 53). דברים אלו של האם מסכמים את עליונותם של ה-אינדיאנים בכל הנוגע לידע איך להתקיים בתנאי הסביבה. למצוא צמחי מרפא, לא-סוף מזון, להקים בית, או לאכסן חפצים כך שלא יישחתו ולא ייגנבו.

בני שתי המשפחות לומדים זה מזה אך אין כל נסיון להתבולל זה בתרבותו של זה או לכפות תרבות. כשיעבור החורף, תצא משפחת האנט לדרכה ולא תנסה להיות מעין אינדיאנית. את בעייתו של

"זמר האילות" הוא סיפורו של מפגש בין משפחת האנט, משפחת לבנים הנוסעים מערבה לקליפורניה — לבין משפחתו של דוגו האינדיאני הוא זמר האילות. על רקע של מצוקה בה שרויה כל אחת משתי המשפחות נרקמים יחסי ידידות מיוחדים במינם. תוך כדי סיפור העלילה מתנא-רים חיי האינדיאנים בנודה שבארצות-הברית במאה שעברה, אולם מעבר לכך יש כאן סיפור העוסק בבעיות כלל אנר-שיות כמו:

— מפגש בין בני תרבויות עוינות וז-רות? מה קורה כשאנשים השונאים ובוים זה לזה נפגשים? בני משפחת האנט יוד-עים שהאינדיאנים הם "פראים", הם שמעו על רצח בני עמם. ואילו מיפר האינ-דיאני, נכדו של דוגו, כמעט וקיפח את חייו ממחלת החצבת שהביאו הלבנים לארצו ודודו ארד-רגל איבד כספו בשתית ויסקי, "ערך תרבותי" אחר שהביאו עמם הלבנים.

אין פלא שהכל חושדים בכל. ג'ף ידיד משפחת האנט יורה באינדיאנים המתרר-

* רות מ' אונדרהיל, "זמר האילות", תרגום: עדה פגיס, איורים: תמרה ריקמן, עם-עובד (נד-הסכו). 1965, 165 עמ'.

מיפר הם מנסים לפתור במסגרת האמור-
נות והמנהגים השבטיים ואין מדברים
על "אמונות טפלות". טד הנער ממשפחת
האנט מכשיל נסיון לקשור יחסי מסחר
בין האינדיאנים לבין ג'ף משום שהוא
חושש שתוצאותיהם של קשרים אלו יזמו
לתוצאות המפגש של מיפר וארד-רגל עם
תרבות הלבנים.

החיים בשבט האינדיאני גורמים למ-
עין הלם תרבותי. הכל משתנה: הלשון,
המזון, המנהגים והנימוסים. הורי המש-
פחה, הורים פטריארכליים, אנשים תקי-
פים בעלי תושיה שמצאו תמיד עצה נבר-
כים בנסיבות החדשות: "לשעבר היטיב
אבא ליעץ לטד איך לפתור בעיה. עתה
שרויים הם בעולם שאפילו אבא נבוכ בוי"
(עמ' 107). ילדי המשפחה, כמו במקרים
רבים, מסתגלים מהר מהוריהם לתנאים
החדשים, לומדים את השפה, מכירים את
המנהגים ומשמשים כמתורגמנים.

כיצד מגיבים ההורים על משבר זה?
נראה שהם נבוכים אך אינם נשברים.
"מיטי תזהרי במה שאת מלמדת אותנו"
מורה האם לבתה "אני חושבת ששמנו
הטוב יהיה תלוי בך ובטד" (עמ' 95).
למרות שאינם מבינים את השפה, ההו-
רים הם שיודעים לנתח ולהבין את המ-
ציאות בה הם חיים והאב עוזר לטד
להבין את אמונות האינדיאנים, אמונות
שטד נוטה להגדיר כהבל (עמ' 125).

ההלם איפוא אינו שובר את המשפחה
ומלוכדת ויציבה תצא בקיץ לדרכה.

— מפגש בין תרבויות שונות,

— הלם תרבותי,

— ערעור היררכיה במשפחה עקב הלם

זה.

אלו שלוש מהבעיות בהן מטפל "זמר

האילות" ומספר על דרך מסויימת של
פתרון אפשרי, פתרון המוצע בדרכו האופ-
טימית של הסיפור. אלו בעיות בהן מת-
לבטת כל חברה אנושית, ביחוד חברה
שבניה עוברים שינוי חברתי ותרבותי
חריף (למשל החברה הישראלית). קריאת
ספר כמו זה תוך תשומת לב למשמעויר-
תיו ותוך המנעות מלראות בו משל, יכר-
לה לתרום תרומה צנועה לתובנה עשירה
יותר של חיינו וזו אחת מתרומותיה של
כל יצירת ספרות טובה.

העיון בספר יכול להתנהל בדרכים
שונות כמו:

— דיון בבעיות שהספר מעלה, שחלקן

נידונו ברשימה למעלה.

— מעקב אחר תיאור חיי האינדיא-

נים כפי שהם מתוארים כאן. לעיתים

התיאורים מפורטים (למשל בפרק התשי-

עי) עד שאפשר לנסות להכין דגמים או

ציורים של הכלים והמתקנים המתוא-

רים בסיפור, עבודה שתלווה בבדיקת

תפקידיהם ותפקודם של אותם כלים

ומתקנים בתנאי החיים המיוחדים של

האינדיאנים.

— אפשר להקדיש את הדיון לקריאה

בוחנת של הפרק הראשון וכיצד הוא

מציג בפנינו את הדמויות והבעיות העי-

קריות שבסיפור. למשל לבדיקת תפקידו

של משפט הפתיחה "כאן אין סכנה ?

נכון, אבא ?" ובכן היש או אין סכנה ?

אמירה כזו ועוד סימן שאלה בסופה,

חזקה עליה שתכין את הקורא לכך שהס-

כנה אכן קיימת. מי שימשיך ויקרא יווכח

שהסכנה קיימת, אולם נכונות של בני-

אדם להבין זה את זה אולי תתרום לכך

שאותו משפט שאלה יהפוך למשפט חיוני:

כאן אין סכנה.